

Särredovisning

VA-verksamheten, 2024

Fastställd av kommunstyrelsen 2025-08-12 § 151

Innehåll

UPPDRAG	1
Organisation	1
VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024	2
Årets viktigaste händelser	2
Mål och måloppfyllelse.....	3
Årets resultat	3
Framtiden	3
RESULTATRÄKNING.....	5
BALANSRÄKNING.....	6
REDOVISNINGSPRINCIPER & NOTER.....	7
Redovisningsprinciper.....	7
NOTER.....	8
VERKSAMHETSMÅTT VATTEN OCH AVLOPP.....	13

UPPDRAG

Kommunstyrelsens ledningsfunktion omfattar bland annat verksamheten Vatten och avlopp. Verksamheten har ungefär 5 200 abonnenter (kunder) och förser ungefär 75 % av kommunens medborgare med tjänster inom VA-försörjning. Ordandet av vattenförsörjning och avlopp i ett större sammanhang är i första hand en kommunal angelägenhet. Skyldigheten att tillhandahålla vattentjänster finns formulerad i 6 § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. VA-verksamheten är en grundläggande och helt nödvändig infrastruktur för samhällets funktion. Störningar inom denna verksamhet har oftast omgående negativ samhällspåverkan.

Kommunstyrelsen har ansvar och kontroll inom ovanstående områden enligt Miljöbalken, Lagen om allmänna vattentjänster samt övriga författningar och bestämmelser inom VA-området.

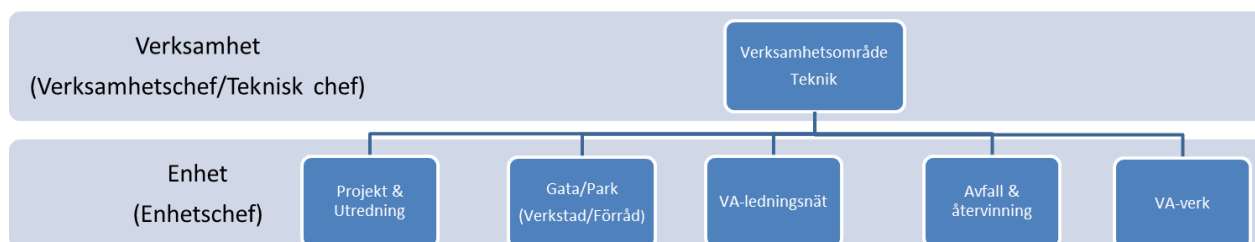
Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för:

- Samordning samt verkställande av byggnads- och anläggningsverksamhet inom sina verksamhetsområden.
- Handläggning av ärenden gällande VA-abonnemang.
- Att föreslå taxor och avgifter för sin verksamhet och tillämpa dessa.

Kommunstyrelsen får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som faller inom ansvarsområdet.

Organisation

VA-verksamheten är en affärsverksamhet inom kommunens tekniska enhet. Enheten har även ansvar för all verksamhet inom Gata/park och Avfall. Bilden nedan är ett organisationsschema över hela Tekniska enheten. Under 2022 förstärktes verksamheten med en ny projektör med inriktning på VA-ledningsnät. Från och med 2024 finns en ny enhet, Projekt & utredning, som samlar främst utredningsresurser som serverar övriga enheter.

Organisationsschema Tekniska enheten

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024

Årets viktigaste händelser

Arbetet har varit inriktat på att verkställa de beslut som tagits för 2024 av kommunstyrelse och fullmäktige. Mål-, aktivitets-, och investeringsplaner har legat till grund för de aktiviteter som har utförts under året.

VA-verksamheten har under 2024 med några enstaka undantag genomfört planerad verksamhet. VA-fonden som inrättades under 2017 har varit en bra grundplåt under många år för att höja investeringstakten. Det återstår nu två projekt inom denna som utifrån olika tillståndprocesser gått lite på sparlåga under året. Den investeringsplan som togs fram för året har till stora delar genomförts och flera av projekten har utförts i egen regi, främst inom ledningsnätssidan. Ett av de större projekten var förnyelse av VA-ledningar på Vinkelbacken för närmare 3 miljoner. Men i särklass störta projektet, vilket haft särskild finansiering, är Hamre som uppgått till över 7 miljoner.

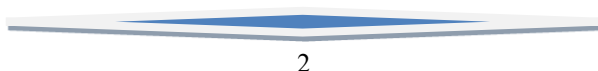
2024 är ett år då den tekniska verksamheten genomfört investeringar inom VA-verksamheten för ca 23 miljoner. Totalt har ett 30-tal projekt genomförts. Utöver detta har ett flertal nya VA-anslutningar utförts där kostnaderna uppgått till ca 869 tkr. Dessa har inbringat ca 426 tkr i anslutningsavgifter.

Verksamheten har en långsiktigt och heltäckande VA-plan för hela Sollefteå kommun. VA-planen visar vägen framåt för dels den allmänna VA-försörjningen dels den enskilda. Där finns en prioriterad aktivitetsplan som sträcker sig fram till 2030. Planen har tydligt visat vilka stora behov VA-verksamheten i Sollefteå kommun har. VA-planen har kompletterats med Vattentjänstplan som antogs av fullmäktigen i början av 2024.

Under året har ett flertal större utredningar bedrivits såsom VA-frågor kring den planerade hotelletableringen i Junsele, försörjning och ledningsbyggande på Hamreområdet i Långsele. Vidare har en analys genomförts gällande vår förmåga att kunna leverera VA-tjänster till det nya regementsområde som ska byggas för I21 verksamhet. Vattenförsörjningen bedöms kunna ske och vi fortsätter nu med analysen av spillvattenkapaciteten i vårt ledningsnät.

En särskild prioritering för VA-verksamheten som vi nu haft i ett flertal år är att åtgärda ett 70-tal avloppsanläggningar utan längre gående rening eller andra brister. För detta har en plan upprättats och lämnats in till tillsynsmyndigheten. 5 anläggningar har byggts om detta år. Under 2024 reviderades planen så att biodammar prioriterats upp i planen och kommer dominera de närmsta åren. Planen kommer mot bakgrund av det mycket begränsade investeringsutrymmet framöver att behöva genomlysas och ev. prioriteras om. Detta är ett arbete som kommer ske under 2025.

Utöver vad som nämnts ovan om främst investeringsprojekt sker ett dagligt arbete med att förvalta, sköta och löpande se över både anläggningar och ledningsnät. Det är en verksamhet som pågår dygnet runt, alla dagar om året. Här ligger fokus på t.ex. löpande underhålls- spolningar av ledningsnät, läcksökning på vattenledningsnätet, aktiv drift och underhåll på anläggningar som vattenverk och avloppsreningsverk. Allt för att leverera ett av de mest grundläggande behov som människan har – färskt dricksvatten.

Mål och måluppfyllelse

Ett huvudmål är att till alla delar uppfylla myndigheternas krav på våra anläggningar. Före detta Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 28 februari 2002 om en miljövårdsplanering för kommunala avloppsanläggningar fram till utgången av 2020. Under åren som gått har inga extra medel beviljats till detta och arbetet har därför bedrivits i mycket låg takt. Under 2024 har vi främst tack vare VA-fonden kunnat fortsätta ett aktivt arbete med att åtgärda dessa anläggningar. Gällande plan pekar ut åtgärder fram till 2031 med målet att då ha åtgärdat samtliga utpekade anläggningar. Med anledning av att biodammar i samråd med tillsynsmyndigheten har prioriterats upp har tidplanen justerats. Som nämnts i föregående stycke ser vi ett behov av att titta på om planen behöver läggas ut över längre tid då anslagen inte räcker till. I övrigt är verksamhetens målsättning att utföra investeringsprojekt i enlighet med tilldelad budget och upprättad planering. Detta har till stora delar helt uppfyllts.

Årets resultat

Verksamheten bedrivs som en affärsverksamhet och är helt taxefinansierad. Vatten och avlopp redovisar 0 tkr (0) i resultat för 2024. Ett överuttag av taxan innebär att 1 587 tkr (1 658) har flyttats till VA-fonden. Det är 547 tkr mer än budgeterat. Huvudorsaken till den positiva avvikelserna är att verksamheten haft vakanser under året.

Investeringsvolymen för året uppgick till 23 400 tkr jämfört med fjolårets 13 302 tkr. Av årets investeringar räknas 14 730 tkr (10 390) mot investeringsbudget och 1 062 tkr (1 222) mot investeringsfonden. Slutligen avser 7 183 (0) tkr exploatering i Hamre, enligt särskilt beslut. Inom VA-fonden försenades projektet med överföringsledning Forsås-Åsmon, vilket var huvudorsaken till att budget fanns kvar där. Totalt har ett 30-tal olika investeringsprojekt genomförts under året.

Framtiden

Stora utmaningar finns i framtiden. Inom VA-verksamheten ökar kraven på vatten som livsmedel och detta kräver många gånger en förfinad reningsteknik. På sikt kommer ett åldrande ledningsnät innebära utmaningar. Ledningsnätet byggdes till stora delar ut under 60- och 70-talet. Utifrån bedömd livslängd på ledningarna kommer ett kraftigt upprustningsbehov finnas inom en snar framtid, vilket kräver god framförhållning både vad gäller planering av utförandet samt finansieringen. Även inom avloppssidan ökar kraven. Sammantaget finns det ett mycket stort behov att på sikt kraftigt höja investeringsnivåerna i kommunens VA-verksamhet. Vi ser många olika krav från riksdag och regering, EU och nu även NATO som kommer påverka verksamheten. En särskilt intressant utredning är VA-beredskapsutredning som föreslår en hel del olika nya lagar bl.a. krav på långa investeringsplaner som fullmäktige ska anta samt hur en bättre beredskap i både kris och krig ska upprättas.

Verksamheten har arbetat fram ett förslag på en plan för att under ett antal år växla upp investeringarna till en nivå som är dubbelt så hög som nuvarande. Detta är en nödvändighet för att säkerställa funktion och kvalitet för nästa generation. I samband med fastställandet av kommunens verksamhetsplan 2024-2026 antogs en 10 års inriktningsplan att höja investeringsnivåerna till 24 mnkr senast 2033. Det är något under det som verksamheten anser vara det verkliga behovet, dessutom urgröptes värdet av pengarna kraftigt under 2023 p.g.a. den extrema inflationen. Nivån borde i stället hamna runt 30 mnkr senast 2033 räknat i dagens penningvärde. Inför 2024 höjdes taxan med 9,5%.

Vi ser också hur kraven inom säkerhetsområdet ökar i takt med främst omvärldsförändringar. Arbeta med NIS-direktivet, säkerhetsskyddsanalys, nödvattenplan etc. tar allt större plats i verksamheten numera. För att säkra upp alla olika krav och med dessa frågor har en ny arbetsgrupp, ett "säkerhetsråd" inom verksamheten startats upp under året

Nedan följer en tabell över förväntade investeringsutgifter per projekt och år i den beslutade investeringsfonden. Det råder stor osäkerhet om projekten hinner genomföras mot bakgrund av ett antal myndighetsbeslut. Beslutet om fonden gäller t.o.m. 2024 varför det kan bli aktuellt att gå upp med ett ärende om att förlänga den.

Investeringsfond (tkr)	2025
Edsele ARV nybyggnad m.m.	1 171
Överföringsledning Forsås-Åsmon	2 000
SUMMA	3 171

Inom VA-ledningssidan fortsätter det mångåriga arbetet i centrala Sollefteå- och Långseleområdet för att säkra framtida vattenförsörjning. Det handlar bl. a. om utbyte av huvudmatningar in till tätorterna. Viktigt för framtiden är även det fortsatta arbetet med att bygga bort riskledningar och minska riskerna för akutåtgärder.

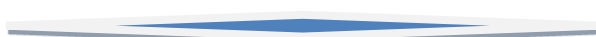
Ett flertal EU-direktiv ligger för antagande och ett av de som kan få stora konsekvenser för kommunen är avloppsdirektivet. Kravet på kväverening även i kallt klimat i norra Europa innebär enorma investeringar till ingen miljönytta. Ett intensivt arbete pågår nationellt för att få bort detta orimliga krav. En annan utmaning som finns i närtid är omhändertagande av slam från avloppreningsanläggningar. Dagens hantering där det nyttjas till sluttäckning kommer inte vara tillåtet. Därutöver kommer sannolikt krav på att utvinna fosfor ur slammet samt ett förbud om spridning på åkermark. Verksamheten avvaktar något i frågan med anledning av en gemensam lösning för förbränning av slam i Umeåregionen som utreds. Det kan finnas möjlighet att få transportera slam dit och på så sätt få en långsiktig lösning på frågan.

Sammanfattningsvis så har det som nämnts ovan en direkt påverkan på utvecklingen av VA-taxan. Det är ytterst sett VA-kollektivet, det vill säga abonnenterna, som ska bekosta drift, investeringar och övrig utveckling inom VA-verksamheten i enlighet med lagstiftningen.

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2024	2023
Verksamhetens intäkter	1	69 012	63 340
Verksamhetens kostnader	2	-53 475	-50 593
Avskrivningar	3	-11 079	-10 562
Verksamhetens nettokostnader		4 458	2 185
Skatteintäkter		0	0
Generella statsbidrag och utjämning		0	0
Verksamhetens resultat		4 458	2 185
Finansiella intäkter		515	254
Finansiella kostnader	4	-4 974	-2 439
Resultat efter finansiella poster		0	0
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Årets resultat		0	0

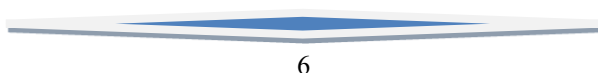
BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2024	2023
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Vatten och avloppsledningar med tillhörande anläggningar	5	163 428	159 787
Vattenverk	6	37 024	39 319
Avloppsreningsverk	7	40 467	39 634
Inventarier, verktyg och fordon	8	5 448	3 096
Pågående nyanläggningar	9	14 023	6 233
Summa anläggningstillgångar		260 389	248 069
Omsättningstillgångar			
Förråd*		726	727
Fordringar	10	8 517	4 321
Kassa & bank**		1 505	5 305
Summa omsättningstillgångar		10 748	10 353
SUMMA TILLGÅNGAR		271 137	258 422
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER			
Eget kapital		0	0
Avsättningar		0	0
Skulder			
Långfristiga skulder	11	263 590	250 744
Kortfristiga skulder	12	7 548	7 678
Summa skulder		271 137	258 422
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		271 137	258 422

*Schablonbestämt till 75% av det totala lagervärdet på kommunförrådet.

**VA:s del av kommunens totala likvida medel.

REDOVISNINGSPRINCIPER & NOTER

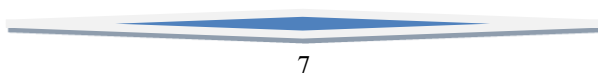
Hela bokslutet ingår i kommunens totala bokslut. Detta är särredovisningen av VA-verksamheten.

Redovisningsprinciper

- Verksamhetens resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning, LKBR, samt de rekommendationer som lämnas av Rådet för kommunal redovisning, RKR.
- Sedan 2016 komponentredovisas de VA-verk som vid 2015 års utgång hade ett planenligt restvärde på över 1 mnkr. En övergång till komponentredovisning ligger i linje med Rådet för Kommunal Redovisnings rekommendation R4.
I not 3 finns mer information om de komponenter som objekten delats in i, fördelning sinsemellan samt valda avskrivningstider. Vid varje investering görs en bedömning av om en uppdelning i komponenter är nödvändig.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.
- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- Kommunfullmäktige, diarienummer KS 159/2017, beslutade 2017 att skapa en investeringsfond för VA-verksamheten. Medlen kommer sedan successivt att upplösas under investeringarnas avskrivningstid. Fonden är nu uppdaterad till att löpa till och med 2024 enligt KS 326/2020. Investeringsfonden utgör en skuld till VA-kollektivet och bokförs i kontoklass 238, Skuld för kostnadsersättningar och investeringsbidrag.

Fördelning av kostnader som varit gemensamma med andra verksamheter

Kostnad	Fördelningsnyckel	Motiv
Ekonomiavdelning	Beräknad kostnad kravverksamhet	Specifik arbetsuppgift.
Administrativ avdelning	Fördelning efter beräknad tidsåtgång.	Matrisorganisation där personal och kringkostnader bokförs centralt och fördelas till förvaltningens alla verksamheter.
Särskilda serviceenheter	Fördelning efter redovisad tidsåtgång. Timkostnaden beräknas preliminärt i budget och justeras efter bokslut till faktisk självkostnad för avdelningen.	Matrisorganisation där personal och kringkostnader bokförs centralt och fördelas till förvaltningens alla verksamheter.
Datakostnader	IT-enhetens taxa.	Fördelas till alla verksamheter.
Renhållningsavgifter	Renhållningstaxa	Av kommunfullmäktige beslutad taxa.
Tippavgifter avloppsslam	Deponitaxa	Fastställd deponitaxa.
Pensionskostnader	Påslag på lön	Fördelas till alla verksamheter.
Avfallsverksamhetens kostnader från mottagning av våtslam	Renhållningstaxa	Av kommunfullmäktige beslutad taxa.

NOTER

Belopp i tkr

Not 1 Verksamhetens intäkter	2024	2023
Brukningssavgifter	66 442	60 709
Övriga intäkter	1 074	1 190
Interna intäkter	3 083	3 098
Överuttag intäkter	-1 587	-1 658
Summa	69 012	63 340

Not 2 Verksamhetens kostnader	2024	2023
Material	-9 158	-8 043
Personalkostnader	-9 095	-9 469
Externt köpta tjänster	-15 147	-15 083
Från kommunen fördelade kostnader*	-20 074	-17 998
Summa	-53 475	-50 593

*Kostnader fördelade enligt redovisningsprinciperna på föregående sida.

Not 3 Avskrivning och nedskrivning

Anläggningstillgångar skrivs av enligt plan över den förväntade nyttjandeperioden. Under 2016 började VA-verken att avskrivas på komponentnivå. Nedan följer en sammanställning av tillämpade avskrivningstider.

Avskrivningstider per anläggningstyp	År
Vatten- och avloppsledningar med tillhörande anläggningar	
Äldre ledningar	50
Nya ledningar	75
Vattenverk och avloppsreningsverk	
Stomme	70
Fasader, fönster, yttertak & inre ytskikt	50
Markarbeten	50
Santitet, del av luftbehandling, VVS	30
Maskinell utrustning	20
El, styr och regler	15
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5-10
Inventarier, verktyg och fordon	5-10

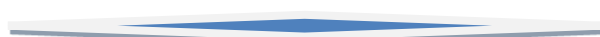
Årets avskrivning per anläggningstyp	2024	2023
Vatten- och avloppsledningar med tillhörande anläggningar	-5 225	-4 996
Vattenverk	-2 878	-2 894
Avloppsreningsverk	-2 411	-2 234
Inventarier, verktyg och fordon	-565	-438
Summa	-11 079	-10 562

Not 4 Finansiella kostnader	2024	2023
Ränta på långfristiga lån hos Sollefteå kommun	-4 974	-2 439
Summa	-4 974	-2 439

Not 5 Vatten- och avloppsledningar med anläggningar	2024	2023
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärden	305 350	291 230
Inköp	5 509	6 063
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	3 357	8 058
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	314 217	305 350
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		
Ingående avskrivningar enligt plan	-145 563	-140 568
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-5 225	-4 996
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-150 789	-145 563
Utgående planenligt restvärde	163 428	159 787

Not 6 Vattenverk	2024	2023
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärden	105 469	104 594
Inköp	162	70
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	420	805
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	106 052	105 469
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		
Ingående avskrivningar enligt plan	-66 150	-63 256
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-2 878	-2 894
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-69 028	-66 150
Utgående planenligt restvärde	37 024	39 319

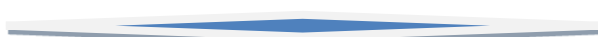
Not 7 Avloppsreningsverk	2024	2023
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärden	116 679	110 770
Inköp	1 431	1 295
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	1 814	4 614
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	119 924	116 679
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		
Ingående avskrivningar enligt plan	-77 045	-74 811
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-2 411	-2 234
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-79 456	-77 045
Utgående planenligt restvärde	40 467	39 634

Not 8 Inventarier, verktyg och fordon	2024	2023
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärden	4 716	2 988
Inköp	2 916	1 728
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	7 632	4 716
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Ingående avskrivningar enligt plan	-1 620	-1 181
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-565	-438
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-2 184	-1 620
Utgående planenligt restvärde	5 448	3 096

Not 9 Pågående nyanläggningar	2024	2023
Anslutningsutgifter	891	1 424
Vatten- och avloppsledningar med anläggningar	12 569	2 351
Vattenverk	55	420
Avloppsreningsverk	507	2 037
Summa	14 023	6 233

Not 10 Fordringar	2024	2023
Kundfordringar	7 215	3 009
Ingående mervärdesskatt på leverantörsskulder	1 107	1 192
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	195	120
Summa	8 517	4 321

Not 11 Långfristiga skulder	2024	2023
Kommunlån*	228 939	217 606
Skuld anslutningsavgifter	6 844	6 082
Investeringsbidrag VA-ledning	0	34
Investeringsfond	27 806	27 022
<i>varav:</i>		
<i>aktiverade investeringar</i>	23 129	22 301
<i>pågående investeringar</i>	1 476	2 046
<i>återstående investeringsfondmedel</i>	3 200	2 675
Summa	263 590	250 744

**Avser restvärdet på anläggningarna minskat med den del som är finansierad via investeringsfond samt anslutningsavgifter*

Not 12 Kortfristiga skulder	2024	2023
Leverantörsskulder	5 533	5 962
Utgående mervärdesskatt på kundfordringar	1 443	602
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	572	1 115
Summa	7 548	7 678

VERKSAMHETSMÅTT VATTEN OCH AVLOPP

	2022	2023	2024
Vattenanslutna personer	14 468	14 476	14 233
Andel anslutna av invånarna, % (18 319 inv. 2024)	77,5	78,1	77,7
Vattenverk, st.	32	32	32
Meter vattenledningar (inkl. serviser)	544 806	545 228	542 112*
Avloppsreningsverk, st.	11	12	12
Meter spillvattenledningar (inkl. serviser)	372 031	371 888	370 849*
Meter dagvattenledningar (inkl. serviser)	123 277	124 474	124 469*
Antal VA-anläggningar totalt, st.	214	227**	227
Vattenledningar/ansluten person, m	37,7	37,7	38,1
Avloppsanslutna personer	13 621	13 624	13 364
Spillvattenledningar/ansluten person, m	27,3	27,3	27,7
Försåld vattenmängd/producerad mängd, %	68,2	66,1	67,4
Produktion vatten/ansluten person, m ³	100,7	100,9	99,8
Renat avlopp/ansluten person, m ³	157,9	150,7	167,0
Vattenprov mikrobiologiska analyser, % otjänligt	1,3	6,7	7,9
Vattenprov kemiska analyser, % otjänligt	0,6	0,0	0,5
Antal mikrobiologiska och kemiska prover, st.	710	622	767
Producerad mängd vatten, m ³	1 456 941	1 461 199	1 420 205
Kostnad/producerad m ³ vatten, kr	8,20	8,93	10,18
Renad mängd avloppsvatten, m ³	2 151 283	2 053 871	2 231 861
Kostnad/renad m ³ avlopp, kr	6,33	7,00	7,08

*) Siffrorna varierar då kodningen av ledningsslag justeras varefter ny data som kommer in.

**) Uppdaterad anläggningsförteckning

